

RAZGLEDI

POMEN OBALNIH MOKRIŠČ ZA PREBIVALCE SLOVENSKE ISTRE

AVTORJA

dr. Valentina Brečko Grubar

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Titov trg 5, SI – 6000 Koper, Slovenija
valentina.brecko.grubar@fhs.upr.si

dr. Gregor Kovačič

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Titov trg 5, SI – 6000 Koper, Slovenija
gregor.kovacic@fhs.upr.si

DOI: 10.3986/GV86203

UDK: 556.56:639.1.055.3(497.472)

COBISS: 1.01

IZVLEČEK

Pomen obalnih mokrišč za prebivalce slovenske Istre

Prispevek predstavlja rezultate raziskave, opravljene v letu 2012, v treh zavarovanih mokriščih na slovenski obali (Naravni rezervat Škocjanski zatok, Krajinski park Strunjan in Krajinski park Sečoveljske soline), z namenom ugotoviti, ali so zavarovana območja pomembna kot območja dnevne rekreacije in preživljanja prostega časa za prebivalce obalnih občin ter, ali prispevajo k boljši kakovosti bivalnega okolja. Temeljni nameni vseh treh območij zavarovane narave so: varovanje obstoječega stanja pred uničujočimi posegi, ohranitev ekosistemov in biotske raznovrstnosti. V obdobju intenzivne urbanizacije slovenske obale pa so postala še pomembnejša, ker so to »naravna« okolja v neposredni bližini gosto poseljenih mest Koprca, Izole in Pirana. Raziskava, ki je temeljila na anketiranju obiskovalcev ($n = 275$) zavarovanih obalnih mokrišč, je potrdila predvidevanja, da z ohranjanjem naravnih ekosistemov obalnih mokrišč, nekdanj opuščen in tudi degradirana območja pridobivajo nove funkcije in pomen. Po mnenju vprašanih nudijo mokrišča dobre pogoje za sprostitve in rekreacijo ter prispevajo h kakovosti njihovega bivalnega okolja. Pogosto naveden vzrok za njihovo obiskovanje je tudi opazovanje narave in sprememb v okolju, kar kaže na vse pomembnejšo izobraževalno vlogo.

KLJUČNE BESEDE

obalno mokrišče, zavarovano območje, naravni rezervat, krajinski park, odnos domačinov, slovenska Istra

ABSTRACT

The importance of coastal wetlands for the people of Slovene Istria

The paper presents the results of a survey conducted in 2012 in three protected wetlands on the Slovene coast (Škocjan Nature Reserve, Strunjan Landscape Park and Sečovlje Saltpans Landscape Park) in order to determine whether these protected areas play an important role as daily recreation and leisure time areas for the residents of the coastal municipalities, and whether they increase the overall quality of the living environment. The main purposes of all three natural protected areas are to protect the present status against possible devastating human impacts, and to preserve ecosystems and biodiversity. With the intensive urbanization of the Slovene coast, these areas have become even more important because they represent »natural« environments in the close vicinity of the densely populated towns of Koper, Izola and

Piran. The study, which was based on a survey among visitors (n = 275) of the protected coastal wetlands, confirmed our presumption that with the conservation of the natural ecosystems of coastal wetlands, formerly abandoned and degraded areas have gained new functions and significance. According to the respondents, these wetlands provide good conditions for relaxation and recreation and further contribute to the quality of their living environment. Often the reason for visiting is also the observation of nature and environmental changes, which indicates the increasing importance of the educational role of these wetlands.

KEY WORDS

coastal wetlands, natural protected area, nature reserve, landscape park, attitude of local residents, Slovene Istria

Uredništvo je prispevek prejelo 10. oktobra 2014.

1 Uvod

Nižji, akumulacijski deli slovenske obale so bili že v preteklosti spremenjeni zaradi solinarstva, ki je na tem območju potekalo že v času Rimljanov (Bonin 2005). Po postopnem opuščanju solinarstva, v Kopru že ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja (Bonin 2009), so se območja ponovno spremenila v slana ali brakična obalna mokrišča in večina njih v okolici Kopra, Izole in Portoroža je bila zaradi »neuporabnosti« tudi osušena, spremenjena v kmetijska in kasneje v urbanizirana obalna območja.

Nekdanje soline in obalna mokrišča, ki so se po spletu različnih okoliščin ohranila, so postala tekom devetdesetih let preteklega stoletja zavarovana območja narave in, na večinoma urbanizirani slovenski obali, pomembna »naravna« okolja v neposredni bližini gosto poseljenih mest. Na primer Sečoveljske soline so že daljše obdobje turistično zanimive, v zadnjem času pa opažamo, da vsa zavarovana mokrišča pridobivajo na pomenu pri dnevni rekreaciji in preživljanju prostega časa za prebivalce bližnjih naselij in tudi kot območja izobraževanja pretežno za mlajše prebivalce.

Preučevanje odnosa lokalnega prebivalstva do zavarovanih območij je predmet številnih raziskav, v katerih pretežno preučujejo odnos domačinov do priložnosti in ovir, ki jih prinaša status zavarovanja (na primer Jim in Xu 2002; Nagothu 2003; Abdullahi s sodelavci 2007). Pri večini se kaže nerazumevanje pomena režima varovanja, ki ga lokalno prebivalstvo po večini razume kot oviro za njihovo delovanje v prostoru in za nadaljnji razvoj. Nekatero raziskavo so usmerjene v preučevanje pomena zelenih površin znotraj mest ali v njihovi bližini v luči izboljševanja kakovosti bivalnega okolja in zadovoljevanja različnih nematerialnih potreb lokalnega prebivalstva. V večini primerov gre za ugotavljanje odnosa ljudi do zelenih »oaz« sredi mest s pomočjo anketiranja (na primer Chiesura 2003; Özgüner in Kendle 2004; Bonnes, Passafaro in Carrus 2011). Ena izmed tovrstnih domačih raziskav je ponudila rezultate anketiranja obiskovalcev Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib (Smrekar, Erhartič in Šmid Hribar 2011). Naša raziskava je s to primerljiva v metodološkem in deloma tudi vsebinskem pogledu. Ugotavljanje odnosa obiskovalcev do zavarovanega območja Škocjanski zatok je bilo že zajeto v raziskavi leta 2008 (Učakar 2009) in 2011 (Brečko Grubar in Kovačič 2011). V prvi raziskavi so poskušali oceniti število obiskovalcev ter spoznati motive in pogostost obiskovanja, v drugi pa so ugotavljali, kako se domači obiskovalci spominjajo območja v preteklosti, kako ocenjujejo spremembo v zavarovano območje, zakaj in kako pogosto ga obiskujejo ter kakšen pomen mu pripisujejo. Obalni mokrišči (Strunjan in Sečoveljske soline), zavarovani kot krajinska parka, se glede položaja, stanja okolja v preteklosti in danes ter upravljanja močno razlikujeta od Škocjanskega zatoka. V raziskavo, ki jo predstavljamo, so vključena vsa tri zavarovana mokrišča. Poleg informacij o motivih in pogostosti obiskovanja smo hoteli ugotoviti tudi zadovoljstvo domačih obiskovalcev z njihovo ureditvijo in upravljanjem.

2 Metode dela

Raziskava izhaja iz rezultatov anketiranja, ki je bilo leta 2012 opravljeno v sodelovanju s študenti geografije Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem. Raziskava je vključevala tri zavarovana območja narave na slovenski obali: Naravni rezervat (NR) Škocjanski zatok pri Kopru, Krajinski park (KP) Strunjan ter Krajinski park (KP) Sečoveljske soline. Anketiranih je bilo 275 stalnih prebivalcev občin ob slovenski obali, od tega 36 % iz Mestne občine Koper, 18 % iz Občine Izola, 43 % iz Občine Piran in 3 % iz Občine Ankaran. Ankete so bile enakomerno porazdeljene: NR Škocjanski zatok – 34 %, KP Strunjan – 31 % in KP Sečoveljske soline – 35 %. V NR Škocjanski zatok je bilo anketiranih 83 % prebivalcev mestne občine Koper, 48 % anketiranih v KP Strunjan je bilo prebivalcev občine Piran in 38 % prebivalcev občine Izola, v KP Sečoveljske soline pa so, podobno kot v Škocjanskem zatoku, prevladovali obiskovalci bližnje občine Piran (78 %). Največ anketiranih je bilo starih do 40 let (53 %), sledili so tisti med 40 in 60 let (33 %) ter starejši od 60 let (14 %). Anketo je sestavljalo devet vprašanj polzapretega tipa z navedenimi odgovori, ki so bili na izbiro anketirancem ter z možnostjo odgovora

»drugo« in z razvrščanjem po pomenu. O anketirancih smo poizvedovali le letnico rojstva in občino bivanja.

Pridobljene odgovore smo analizirali glede na: lokacijo anketiranja (NR Škocjanski zatok, KP Strunjan, KP Sečoveljske soline), starostne skupine anketiranih (do 39 let, 40–60 let, 61 let in več) in glede na občino stalnega bivališča (Koper, Izola, Piran in Ankaran). Statistično značilne razlike v odgovorih po posameznih vprašanjih med prej omenjenimi spremenljivkami smo preverili tudi s pomočjo Pearsonove χ^2 statistike pri stopnji značilnosti $\alpha = 0,01$ in zapisali še stopnje prostosti (*SP*) ter izračunane *p*-vrednosti (Košmelj 2007). S pomočjo analize vrednosti prilagojenih ostankov v posameznih celicah smo ugotavljali, kje so največja statistična odstopanja znotraj preučevanih kontingenčnih preglednic, tudi v primerih, ko izračun χ^2 statistike za celotno preglednico ni pokazal bistvenih razlik v odgovorih. Vrednosti prilagojenega ostanka, večje od 2, pomenijo statistično značilno razliko ($\alpha < 0,05$), vrednosti, večje od 3, pa pomenijo že močno odstopanje ($\alpha < 0,01$) (Agresti 2007; Medmrežje 1 in 2).

3 Geografske značilnosti zavarovanih mokrišč na slovenski obali

Obalne občine Koper, Izola, Piran in Ankaran obsegajo 386,4 km². Po podatkih iz leta 2012 je tu živel 86.781 prebivalcev, od tega v nekdanji Mestni občini Koper 53.155 (skupen podatek za sedanji Mestno občino Koper in Občino Ankaran), v Občini Piran 17.675 in v Občini Izola 15.951 (Medmrežje 3). Gustota poselitve je bila leta 2012 225 prebivalcev/km², kar je dvakratno slovensko povprečje in se še povečuje. Medtem ko je zaledje redko poseljeno, je za ožje obalno območje značilna visoka stopnja urbanizacije, zato gostota poselitve obalnega pasu presega 1500 prebivalcev/km², kar vpliva na močno antropogeno spremenjeno okolje (Kolega 2009). Po oceni Kolega (2009) je naravne le še 12 % slovenske obale. V nepozidanem ožjem obalnem pasu predstavljajo večino tri zavarovana

Slika 1: Zavarovana obalna mokrišča ob slovenski obali.

območja narave: NR Škocjanski zatok, KP Strunjan in KP Sečoveljske soline, ki skupaj obsegajo dobrih 13 km².

Vsa tri zavarovana mokrišča so nastala na območjih nekdanjih solin, med katerimi so bile prve opuščene koprskne in na njihovi lokaciji je danes največje brakično mokrišče v Sloveniji – **Škocjanski zatok**. Obsega 120,7 ha in leži med nakupovalnimi centri na jugovzhodnem robu Kopra, Luko Koper, obalno hitro cesto z mestnimi vpadnicami in železnico. NR Škocjanski zatok je nastal z renaturacijo in revitalizacijo močno degradiranega območja, ki je bilo leta 1957 od morja ločeno s širitvijo pristanišča in z izgradnjo nasipa (Mozetič in Šalaja 2002). V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je Občina Koper načrtovala popolno zasutje polslane lagune in prostor nameniti urbani rabi. Nekaj časa je služila tudi kot odlagališče odpadkov ter slanega mulja; vanjo se je stekala meteorna voda z odplakami, kar je povzročilo uničenje ekosistema. Posledično se je število vrst ptic, ki so sezonsko ali stalno naseljevale območje, v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja močno zmanjšalo, nekatere, na ozemlju Slovenije redke vrste vodnih ptic, pa so celo izginile. To je bil eden glavnih razlogov, da so se načrti s Škocjanskim zatokom spremenili (Obnova in ohranjanje ... 2007). Sodelovanje strokovnjakov, podpora medijev ter širše javnosti so pripeljali do sprejetja ustreznih ukrepov in območje je bilo leta 1998 zavarovano kot naravni rezervat (Zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok 1998). Upravljanje je leta 1999 prevzelo Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in v zadnjih letih je postal Škocjanski zatok, z brakičnim in sladkovodnim delom, urejeno učno potjo z opazovalnicami in informacijskimi tablami, priljubljena in zelo obiskana lokacija. Naravni rezervat je leta 2010 organizirano obiskalo 1828 obiskovalcev, 73 % je bilo osnovnošolcev in srednješolcev (Balažič, Jurinčič in Sinkovič 2011). Obisk se izvaja po označenih poteh in se v zadnjih letih močno povečuje, kar že povzroča težave pri usmerjanju obiskovalcev in njihovih aktivnosti (Sovinc 2011).

KP Strunjan je 470 ha veliko območje med Izolo in Piranom. Obsega brakično laguno in še ohranjene soline, ki so zavarovane kot Naravni rezervat Stjuža, ter strmo obalno steno (klif) in pas morja kot Naravni rezervat Strunjan. Naravna rezervata skupaj obsegata 163 ha in sta bila zavarovana leta 1989. Uredba o krajinskem parku je bila sprejeta leta 2004, upravljavca pa je zavarovano območje dobilo leta 2008 (Medmrežje 4). Razvoj v krajinskem parku je usmerjen v spodbujanje sonaravnih oblik kmetovanja ter okolju prijaznega turizma in rekreacije, v varstvo kulturne dediščine, v solinarstvo na tradicionalni način ter v uporabo okolju prijaznih praks pri upravljanju z naravnimi viri, z namenom ohranjanja ekosistemskih storitev in zmogljivosti, življenjskih okolij rastlin in živali, habitatnih tipov in naravnih vrednot (Jurinčič in Popič 2009). Znotraj območja krajinskega parka je del naselja Strunjan, kmetijska zemljišča, kompleks Zdravilišče Krka Strunjan z nastanitvenimi zmogljivostmi ter naravno kopalnišče s pripadajočo infrastrukturo. KP Strunjan je edino od navedenih treh zavarovanih območij narave, ki je naseljeno in so človekove dejavnosti v večji meri prisotne, ter edino širše zavarovano območje, ki poleg kopenskega dela obsega tudi pas morja. Na območju je večinoma dobro ohranjeno naravno okolje z veliko pokrajinsko pestrostjo in različnimi habitatnimi tipi, kjer upravljavec poskuša človekove aktivnosti prilagoditi občutljivemu naravnemu okolju in ohranjati njegove vrednote. V zadnjem obdobju je v ospredju usmerjanje turističnega razvoja, saj je krajinski park vedno bolj obiskan in ob pomanjkljivi infrastrukturi se že kažejo negativne posledice v naravnem okolju (Medmrežje 4; Sovinc 2011). Število kopalcev in sidrišč v času kopalne sezone bi morali omejiti, saj običajno presejata nosilno zmogljivost naravnega okolja. V mesecih junij, julij in avgust je v Strunjanu opravljenih okrog 50 % vseh letnih nočitev, k stalnim gostom pa je treba prišteti še številne dnevne obiskovalce; med drugim se pojavljajo težave s parkiranimi mesti (Jurinčič in Popič 2009).

Sečoveljske soline obsegajo okoli 600 ha veliko območje na skrajnem jugozahodu slovenske obale. So edine še delujoče soline v Sloveniji, kjer sol pridelujejo po več stoletij starih postopkih. V Sečoveljskih solinah stalno ali občasno živi veliko število redkih in ogroženih vrst ptic ter drugih živalskih in rastlinskih vrst, zato imajo velik državni in mednarodni pomen. So mokrišče mednarodnega pomena po Ramsarski konvenciji od leta 1993. Območje je bilo kot krajinski park na občinski ravni zavarovano leta 1990, na državni pa leta 2001. Krajinski park kot celota obsega približno 750 ha, upravljavca pa

je dobil leta 2002. Del parka predstavlja območje opuščениh solin Fontanigge, ki se vzdržuje z namenom ohranjanja habitatnih tipov ter drugih vrednot, in območje aktivnih solin Lera, kjer poteka tradicionalna pridelava soli, hkrati pa se ohranjajo ekološke značilnosti območja, solinska krajina in kulturna dediščina. Območje je zelo obiskano; v parku je 9 km sprehajalnih in kolesarskih poti, informacijski center, demonstracijsko solno polje in informacijske točke. V parku se odvijajo organizirani ogledi, različni izobraževalni in rekreacijski programi ter družabne aktivnosti. Leta 2010 je bilo v parku zabeleženih 28.843 obiskov (Sovinc 2011).

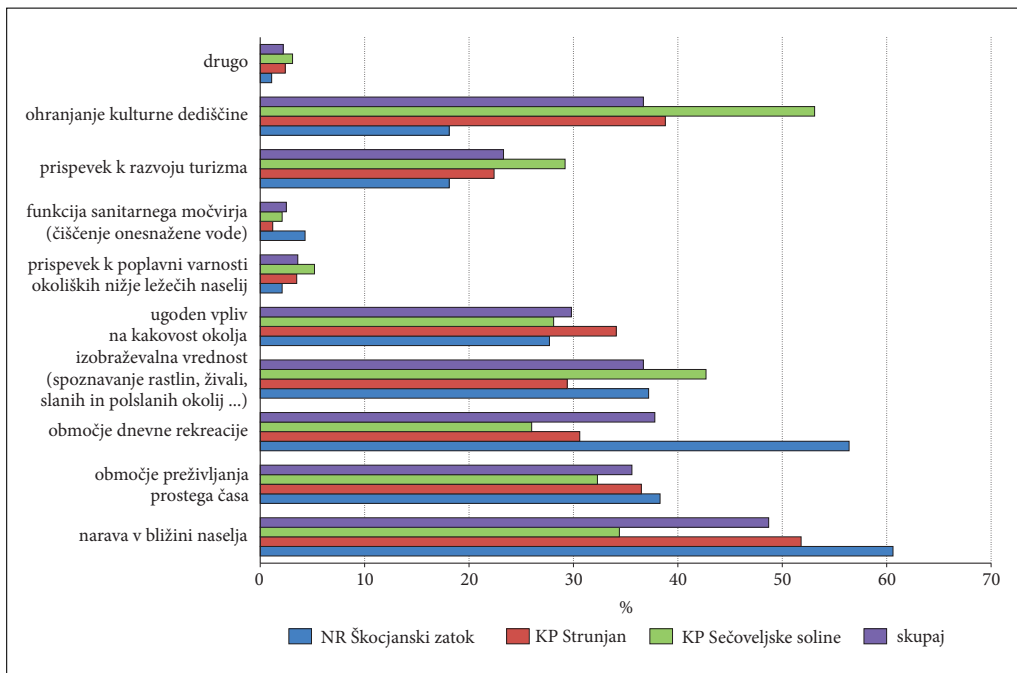
4 Rezultati in razprava

Na vprašanje, kako se spominjajo zavarovanega območja v preteklosti (preglednica 1), so anketiranci odgovarjali različno glede na območje anketiranja. To potrjuje izračun χ^2 testa, ki kaže, da so omenjene razlike statistično zelo značilne ($SP = 10$, $p < 0,0000$). Vrednosti prilagojenih ostankov v posameznih celicah kažejo na zelo izrazita statistična odstopanja od pričakovanih frekvenc. Škocjanskega zatoka se anketiranci v 36 % spominjajo kot neuporabnega, zapuščene prostora (prilagojeni ostanek + 3,2), nekaj manj (29 %) pa se ga spominja kot naravno okolje ob mestu. V primerjavi z ostalima območjema se anketiranci v NR Škocjanski zatok območja pred zavarovanjem spominjajo tudi kot onesnaženega (degradiranega) območja (prilagojeni ostanek + 3,8) in območja nasipanja (prilagojeni ostanek + 3,9). Obe vrednosti kažeta močno odstopanje od statistično pričakovanih odgovorov. Rezultat je primerljiv z raziskavo leta 2011, ko se je še nekoliko večji delež vprašanih (39 %) Škocjanskega zatoka spominjal kot neuporabnega zapuščene prostora (Brečko Grubar in Kovačič 2011). Starejši od 60 let se NR Škocjanski zatok spominjajo bodisi kot zapuščene (neuporabnega) prostora (75 %) bodisi kot območja nasipanja (25 %). Pri starostni skupini 40–60 let prevladuje odgovor »zapuščen (neuporaben) prostor« (35 %), sledi mu odgovor »narava v bližini naselja« (25 %). Pri skupini mlajših od 40 let že prevladuje odgovor »narava v bližini naselja« (35 %). Mokrišča v KP Strunjan se 36 % anketirancev v preteklosti spominja kot naravnega okolja v bližini naselja (prilagojeni ostanek + 2,7), 28 % kot zapuščene in neuporabnega prostora ter 19 % kot solin. V KP Sečoveljske soline se več kot dve tretjini anketirancev (72 %) spominja območja kot solin s primarno funkcijo proizvodnje soli (prilagojeni ostanek + 10,8), 14 % anketirancev kot narave v bližini naselja, kar je veliko manj kot pri ostalih dveh mokriščih (prilagojeni ostanek –3,4), preostali pa kot zapuščene, neuporabnega prostora. Razlike lahko deloma pojasnimo s stanjem območja pred zavarovanjem. Škocjanski zatok je bil pred revitalizacijo degradirano okolje, ki so mu šele prizadevanja za zavarovanje zagotovila današnjo podobo, v Strunjanu in Sečoveljskih solinah pa z zavarovanjem ni prišlo do tako opaznih okoljskih sprememb. Največja statistična odstopanja od pričakovanih frekvenc so bila pri odgovoru »soline, s primarno funkcijo pridelave soli«. Podatki kažejo, da ima v spominu anketiranih solinarstvo še vedno vodilno vlogo, kljub temu, da je bil v Sečoveljskih solinah tudi v preteklosti le manjši del namenjen pridobivanju soli ter, da opuščениh solin ne dojemajo kot naravno okolje v bližini njihovega doma. Nasprotno, kot velja za anketirane v NR Škocjanski zatok, v KP Strunjan in KP Sečoveljske soline ni bistvenih razlik v odgovorih med starostnimi skupinami.

Sledilo je vprašanje o poznavanju razloga za zavarovanje mokrišča, kjer smo od 65 % vprašanih dobili pravilni odgovor ter naveden razlog. Rezultat je višji v primerjavi z raziskavo v KP Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib v Ljubljani, kjer je za zavarovanje vedela le dobra polovica (53 %) vprašanih (Smrekar, Erhartič in Šmid Hribar 2011). Na vprašanje, ali je bila sprememba namembnosti v širše območje varovanja narave primerna, je 95 % anketiranih odgovorilo pritrdilno in le 5 % negativno. Razlike v razmerju med pozitivnimi in negativnimi odgovori anketirancev na treh zavarovanih mokriščih so zanemarljive. Tisti, ki so odgovorili negativno, so kot razloge navajali, da bi bila bolj koristna obdelovalna zemljišča, da zavarovana območja predstavljajo preveč omejitev, da odtujijo prostor domačinom, da je proste obale že tako premalo. Na vprašanje, če so z obstoječo ureditvijo mokrišča zadovoljni, je bilo 86 % pritrdilnih in 14 % negativnih odgovorov, razlike med posameznimi mokrišči pa niso statistično značilne ($SP = 2$,

$p = 0,1623$). Glede na večji delež tistih, ki so se strinjali s spremembo namembnosti mokrišča, predvidevamo, da obiskovalci v večji meri podpirajo zavarovanje, kot pa so zadovoljni z urejenostjo in upravljanjem. Deleži nezadovoljnih se gibljejo med 10 % v KP Sečoveljske soline (prilagojeni ostanek -1,3), kjer so nekoliko bolj zadovoljni in 20 % v KP Strunjan (prilagojeni ostanek +1,9), kjer so z obstoječim stanjem manj zadovoljni. Nezadovoljni so kot razloge navajali pomanjkanje parkirišč, neurejenost poti, slabo varovanje, odpadke. Na podobne probleme v KP Strunjan sta opozorila tudi Jurinčič in Popič (2009). V NR Škocjanski zatok je bilo nezadovoljnih 12,8 % vprašanih, kar je slab odstotek več v primerjavi z rezultatom raziskave leta 2011 (Brečko Grubar in Kovačič 2011). Na vprašanje, ali bi območje zavarovanja raje namenili drugim dejavnostim, je 90 % vprašanih odgovorilo negativno, kar nekoliko odstopa od rezultata pri vprašanju o zadovoljstvu s spremembo namembnosti (95 %). Očitno bi, kljub odobravanju zavarovanja, nekateri anketiranci podprli drugačno rabo oziroma ne prepoznajo priložnosti povezovanja med različnimi rabami. Razporeditev odgovorov po območjih anketiranja je podobna razporeditvi odgovorov glede zadovoljstva z urejenostjo zavarovanega območja. Razlike med lokacijami anketiranja niso statistično značilne ($SP = 2, p = 0,0102$) in kažejo večje odstopanje le v KP Strunjan, kjer bi 16,5 % anketiranih (prilagojeni ostanek +2,5) v večini območje raje namenilo turizmu, preostali pa solinarstvu in kmetijstvu (preglednica 1). V NR Škocjanski zatok bi 10,6 % anketiranih območje raje namenilo kmetijstvu in turizmu, v KP Sečoveljske soline pa bi le 3 % anketiranih (prilagojeni ostanek -2,7) zavarovano območje večinoma namenilo solinarstvu in turizmu (preglednica 1). Zanimivo, da je med vsemi ponujenimi odgovori glede možne drugačne rabe zavarovanih območij, v 57 % omenjena intenzivnejša turistična izraba in več kot polovica teh odgovorov je bila med anketiranimi v KP Strunjan, kjer se v okolju že kažejo negativne posledice prevelikega obiska v času poletne sezone (Jurinčič in Popič 2009).

Sledilo je vprašanje o vplivu zavarovanega območja na kakovost bivalnega okolja in s tem na življenje prebivalcev. Da zavarovano območje dviguje kakovost bivalnega okolja je menilo 82 % vseh anketiranih.

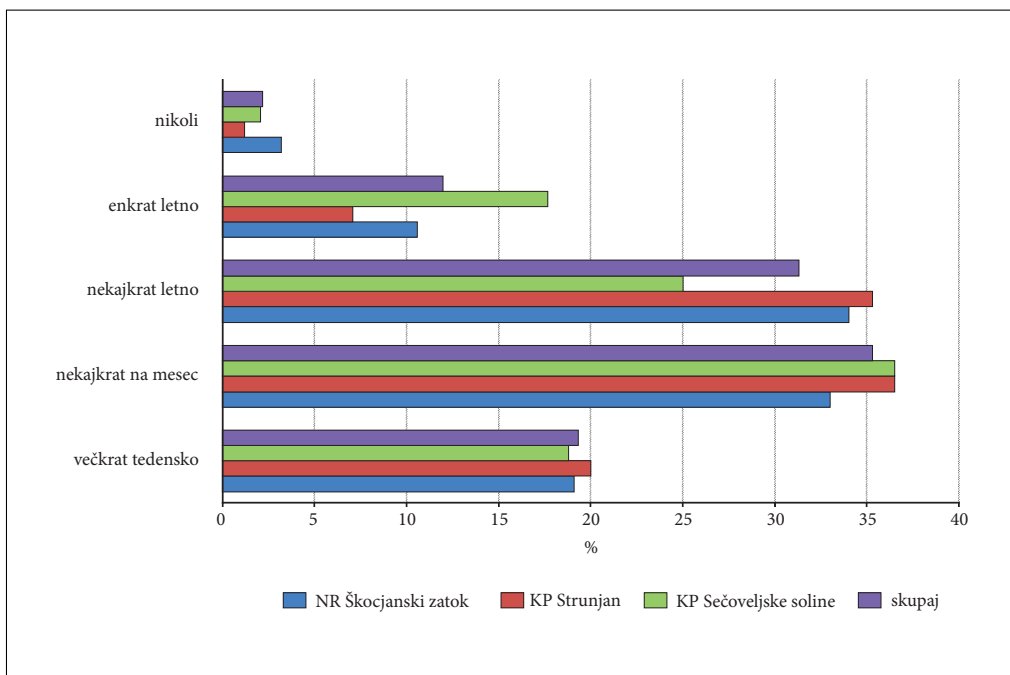

Slika 2: Pomen zavarovanega mokrišča (anketiranci so lahko izbrali po tri odgovore in jih rangirali).

Tak je bil delež pritrdilnih odgovorov v NR Škocjanski zatok, nekaj manjši pa v KP Strunjan (78 %, prilagojeni ostanek -1,3) ter večji v KP Sečoveljske soline (86,5 %, prilagojeni ostanek +1,4). Razlike v odgovorih med območji anketiranja niso statistično značilne ($SP = 2, p = 0,3017$), čeprav smo pričakovali večje razlike med KP Strunjan, kjer se je okolje po zavarovanju zelo malo spremenilo, v primerjavi z drugima dvema zavarovanima mokriščema, kjer je zavarovanje v okolju prineslo več sprememb. Zavarovanje območja se kot ukrep za izboljšanje kakovosti okolja pogosteje izpostavlja pri NR Škocjanski zatok, kjer pa kljub temu 18 % vprašanih meni, da nima pozitivnega vpliva. Tudi razlike med deleži negativnih odgovorov starostnih skupin niso statistično značilne ($SP = 2, p = 0,5877$). Nekoliko večji je delež negativnih odgovorov pri starostni skupini nad 60 let (24 %) v primerjavi z ostalima starostnima skupinama, kjer so negativni odgovori predstavljali 17 %. Kot zanimivost omenimo razlike glede na občino stalnega bivališča anketiranih, ki kažejo bolj pozitivno mnenje prebivalcev občin Piran in Ankaran, vendar razlike niso statistično značilne ($SP = 3, p = 0,0776$). Pri obeh skupinah je delež pozitivnih odgovorov blizu 90 %, najmanjši (74 %) pa je bil med anketiranimi iz Občine Izola.

Z naslednjim vprašanjem smo hoteli izvedeti, katere vrednosti zavarovanega območja vprašani postavljajo v ospredje. Med devetimi ponujenimi so lahko izbrali tri odgovore in jih razvrstili po pomenu. Kot je razvidno iz slike 2 in preglednice 1, med vsemi odgovori prevladuje »narava v bližini naselja« (19 %), z 14–15 % sledijo enakomerno porazdeljeni odgovori »območje preživljanja prostega časa«, »območje dnevne rekreacije«, »izobraževalna vrednost« in »ohranjanje kulturne dediščine«.

Izračun χ^2 testa pokaže, da so razlike v odgovorih glede na območje anketiranja statistično zelo značilne ($SP = 18, p = 0,0003$). V NR Škocjanski zatok sta bila najpogosteje navedena »narava v bližini naselja« (23 %, prilagojeni ostanek +2,0) in »območje dnevne rekreacije« (21 %, prilagojeni ostanek = +3,7), sledila sta »območje preživljanja prostega časa« in »izobraževalna vrednost«, ki ju je navedlo slabih 15 % anketiranih, kar je skladno s starostno strukturo organiziranega obiska v Škocjanskem zatoku, kjer s 75 % prevladujejo osnovnošolci in srednješolci (Balažič, Jurinčič in Sinkovič 2011). »Ugoden vpliv na kako-

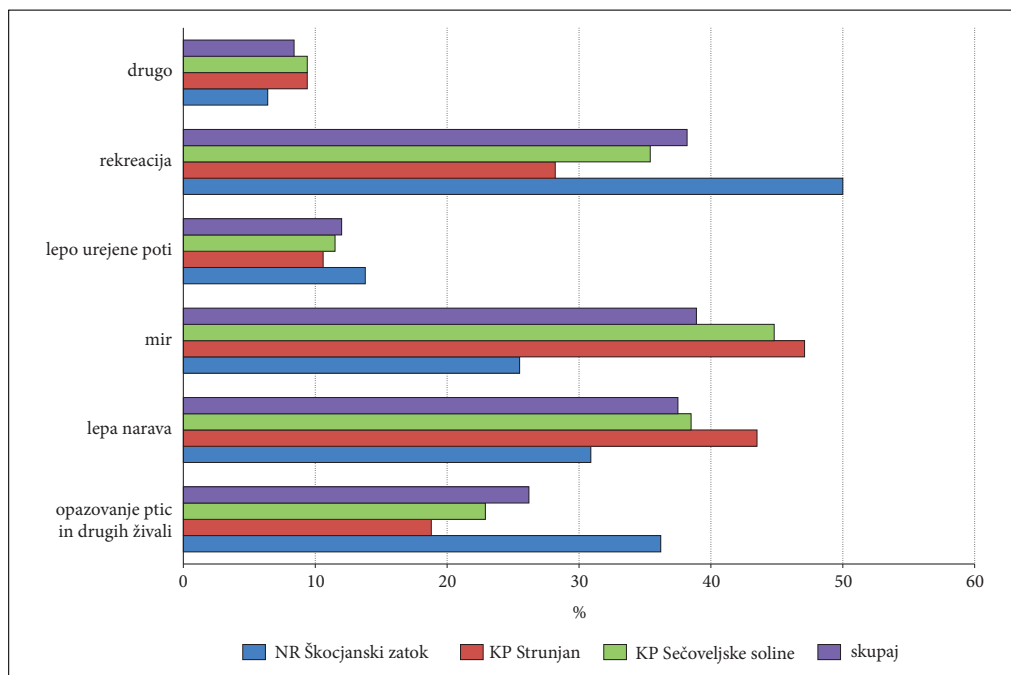

Slika 3: Pogostost obiskovanja zavarovanega mokrišča.

vost okolja« je izpostavilo le 10 % domačih obiskovalcev, kar je malo glede na naša pričakovanja. Od pričakovanih frekvenc statistično močno odstopa odgovor »ohranjanje kulturne dediščine« (prilagojeni ostanek -4,2). Med odgovori v KP Strunjan se je na prvo mesto uvrstila »narava v bližini naselja« (21 %), sledili pa so »ohranjanje kulturne dediščine« (16 %), »območje preživljanja prostega časa« (15 %) in »ugoden vpliv na kakovost okolja« (14 %). V KP Sečoveljske soline sta med odgovori pričakovano prevladovala »ohranjanje kulturne dediščine« (21 %, prilagojeni ostanek + 3,6) in »izobraževalna vrednost« (17 %), s 13 % vseh odgovorov pa sta sledili »območje preživljanja prostega časa« in »narava v bližini naselja«.

Z naslednjim vprašanjem (slika 3) smo iskali podatke o pogostosti obiskovanja zavarovanih območij in ugotovili, da so odgovori v vseh treh območjih zelo podobni, razlike med njimi pa niso statistično značilne ($SP=8, p=0,4862$). Največ anketirancev obišče zavarovano območje nekajkrat na mesec (35 %) in nekajkrat na leto (31 %), nekaj manj kot petina (19 %) pa celo večkrat tedensko. Na vseh treh območjih več kot 70 % predstavlja obiskovalci, ki območje obiščejo nekajkrat na mesec in nekajkrat letno, ter okoli 20 % tisti, ki območje obiščejo večkrat tedensko. Rezultati so primerljivi z raziskavo v Škocjanskem zatoku leta 2011 (Brečko Grubar in Kovačič 2011) in 2008 (Učakar 2009). Obiskovalcev, ki območje obiščejo enkrat letno, je bilo najmanj v KP Strunjan (7 %) in največ v KP Sečoveljske soline (17,7 %). Tudi razlike v razporeditvi odgovorov po starostnih skupinah niso statistično značilne ($SP=8, p=0,2953$); 42 % starejših od 60 let zavarovano območje obišče večkrat na mesec, 21 % enkrat, 16 % nekajkrat letno in 18 % večkrat tedensko; 37 % starih med 40 in 60 let zavarovano območje obišče nekajkrat letno in 30 % večkrat mesečno. V primerjavi s starejšo in mlajšo skupino anketirancev, so višji deleži v srednji starostni skupini predstavljali tisti, ki zavarovano območje obiščejo večkrat tedensko (20 %), nižji pa je bil delež tistih, ki ga obiščejo le enkrat letno (9 %). Obiskovalci, mlajši od 40 let, zavarovana območja večinoma obiščejo nekajkrat mesečno (37 %) in nekajkrat letno (32 %), slaba petina večkrat tedensko in nekaj več kot desetina enkrat letno.

Izvedeti smo želeli tudi motive za obisk in anketirani so lahko izpostavili dva najpomembnejša (slika 4, preglednica 1). Odgovori v vseh treh zavarovanih mokriščih kažejo enako pogostost treh motivov: »mir«,

Slika 4: Motivi za obisk zavarovanega mokrišča (anketiranci so lahko izpostavili po dva).

»rekreacija« in »lepa narava«. Podobne motive so ugotovili tudi z raziskavo med obiskovalci Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib v Ljubljani, kjer so vprašani izpostavili pomen stika z naravo ter fizično in psihično sprostitvev (Smrekar, Erhartič in Šmid Hribar 2011). Primerjava med odgovori na treh različnih lokacijah anketiranja ne pokaže statistično pomembnih razlik ($SP = 10, p = 0,0194$) in veliko podobnost med krajinskima parkoma, kjer kot motiva prevladujeta »mir« in »lepa narava« (oba s približno 30 % navedb). NR Škocjanski zatok pa je kar polovica anketirancev največkrat obiskala zaradi »rekreacije« (prilagojeni ostanek + 2,9) ter 36 % zaradi »opazovanja ptic in drugih živali« (prilagojeni ostanek + 2,7). »Mir«, v primerjavi z drugimi motivi za obisk NR Škocjanski zatok, statistično močno odstopa navzdol (prilagojeni ostanek - 3,3), kar je razumljivo glede na lego zavarovanega območja, ki je stisnjeno med Luko Koper, nakupovalnimi središči ter najpomembnejšimi prometnicami na območju. Podobno odstopa, v primerjavi z drugimi motivi, »rekreacija« v KP Strunjan (prilagojeni ostanek - 2,3). Razlogi so lahko večja oddaljenost od mest in pomanjkanje primernih poti. Zaradi lokacije anketiranja v anketi tudi niso bili zajeti kolesarji na »Poti zdravja in prijateljstva Parenzana - Porečanka«. Med motivi, ki niso bili ponujeni anketirancem, so se najpogosteje pojavljali: ribolov, sprehodi, sprehodi psov, sprostitvev, pa tudi delo.

Ko smo primerjali odgovore s starostjo anketiranih, smo ugotovili, da slednja ni statistično pomembno povezana ($SP = 10, p = 0,0246$) z motivi za obisk zavarovanih mokrišč, da pa obstojijo manjše razlike med motivi obiskovanja pri mlajših in starejših. Med odgovori mlajših od 40 let je z 31 % prevladovala »rekreacija«, sledila sta »mir« in »lepa narava«, pri anketiranih starih med 40 in 60 let sta bila zelo enakovredno zastopana »mir« in »lepa narava«, oba motiva sta dobila po četrtino glasov, pri starejših od 60 let pa je bila na prvem mestu »lepa narava« (enak delež kot pri anketiranih najmlajše starostne skupine »rekreacija«: 31 %), sledila pa sta »mir« ter »opazovanje ptic in drugih živali«.

Zanimalo nas je še zadovoljstvo domačih obiskovalcev z upravljanjem zavarovanih mokrišč. Ker veliko anketiranih biva v neposredni bližini, nekateri pa celo znotraj zavarovanega območja KP Strunjan, smo predvidevali, da so razmeroma dobro obveščeni o načrtih in aktivnostih upravljavcev. Kar 88 % vseh anketiranih je izrazilo zadovoljstvo, primerjava odgovorov med območji anketiranja pa ni pokazala statistično pomembnih razlik ($SP = 2, p = 0,3073$). Nekoliko odstopajo le odgovori v KP Strunjan, kjer je delež negativnih najvišji (16,5 %, prilagojeni ostanek - 1,5). Nezadovoljstvo z upravljanjem zavarovanega mokrišča je v NR Škocjanski zatok in KP Sečoveljske soline izrazila le desetina vprašanih. Razporeditev pritrdilnih in negativnih odgovorov je podobna razporeditvi odgovorov pri vprašanju o zadovoljstvu obiskovalcev z ureditvijo zavarovanega mokrišča, kar smo pričakovali. Urejenost ter zagotavljanje potrebnih storitev in infrastrukture obiskovalci namreč najbolj povezujejo z upravljanjem zavarovanega območja. Med predlogi za nadaljnji razvoj in sugestijami upravljavcem so obiskovalci največkrat omenili razvoj v smeri turizma, ureditev poti, dostopnost obiskovalcev do informacij, poskrbeti za prepoznavnost zavarovanega mokrišča, ga vključiti v turistično ponudbo na slovenski obali, poskrbeti za varnost obiskovalcev, za čiščenje odpadkov itn. Glede na to, da smo z zadnjim vprašanjem izvedeli, da je 72 % anketiranih obiskovalcev že koga povabilo ali napotilo v zavarovano mokrišče, pa sklepamo, da se domačini zavedajo vrednosti zavarovanih območij.

5 Sklep

Namen raziskave je bil ugotoviti, ali prebivalci obalnih občin podpirajo varovanje obalnih mokrišč kot širših zavarovanih območij narave, ali so večinoma zadovoljni z ureditvijo in upravljanjem ter, kako pogosto in s kakšnim motivom zavarovana območja obiskujejo. Po vzoru raziskave v NR Škocjanski zatok leta 2011 smo leta 2012 raziskavo razširili še na KP Strunjan in KP Sečoveljske soline. Na temelju večkratnega opazovanja obiskovalcev v NR Škocjanski zatok smo predvidevali, da zavarovana mokrišča postajajo vse bolj priljubljena območja preživljanja prostega časa in dnevne rekreacije. Rezultati raziskave v vseh treh zavarovanih mokriščih so potrdili naša predvidevanja, da domači obiskovalci večinoma

soglašajo z zavarovanjem in območja ne bi namenili drugi rabi. Večinoma tudi priznavajo pozitiven vpliv na kakovost njihovega bivalnega okolja, predvsem zaradi ohranjenosti narave, miru oziroma odmakljenosti od mestnega vrveža in prometne infrastrukture. Razumevanje in prepoznavanje ekosistemskih storitev mokrišč ni v ospredju, zato menimo, da bi bilo izobraževanje domačih obiskovalcev pomemben cilj upravljaljskih načrtov. Ugotovili smo, da so domačini bolj kritični glede urejenosti in upravljanja zavarovanih mokrišč. Anketirani, ki niso soglašali z zavarovanjem ali niso zadovoljni z ureditvijo in z upravljanjem, so pogosto izpostavili možnosti razvoja turistične infrastrukture na danes zavarovanih območjih. To si lahko pojasnimo s tem, da razumejo varstvo narave predvsem kot omejitev za druge rabe prostora in kot nezdržljivo z razvojem. Upravljanje KP Sečoveljske soline dokazuje nasprotno. Glede na slabo poznavanje in zavedanje priložnosti, ki jih predstavljajo zavarovana območja, menimo, da bi njihovi upravljaljci morali več pozornosti nameniti informiranju in vključevanju domačinov, kar kot ukrepa za zmanjšanje negativnih učinkov obiska na naravno okolje in domačine v Strunjanu predlagata tudi Jurinčič in Popič (2009). S tem bi pridobili tako domačini kot upravljaljci.

Preglednica 1: Pomembnejše ugotovitve raziskave za posamezno obalno mokrišče. Posebej izstopajoče značilnosti v primerjavi z drugimi so označene s krepko pisavo.

	NR Škocjanski zatok	KP Sečoveljske soline	KP Strunjan
spomin na mokrišče pred zavarovanjem	<ul style="list-style-type: none"> • zapuščen (neuporaben) prostor (36 %) • narava v bližini naselja (23 %) • onesnaženo (degradirano) območje (13 %) • območje nasipanja z namenom širitve urbanih površin (12 %) 	<ul style="list-style-type: none"> • soline s primarno funkcijo pridelave soli (72 %) 	<ul style="list-style-type: none"> • narava v bližini naselja (36 %)
delež nezadovoljnih z obstoječo ureditvijo	13 %	10 %	20 %
sprememba namembnosti zavarovanega mokrišča	<ul style="list-style-type: none"> • 11 % za spremembo, od tega: • 1/3 za intenzivnejšo turistično izrabo • 1/3 za kmetijstvo 	<ul style="list-style-type: none"> • 3 % za spremembo, od tega: • 40 % za intenzivnejšo turistično izrabo • 40 % za proizvodnjo soli 	<ul style="list-style-type: none"> • 16 % za spremembo, od tega: • 41 % za intenzivnejšo turistično izrabo • 27 % za proizvodnjo soli
delež nezadovoljnih z upravljanjem	10 %	10 %	17 %
pomen zavarovanega mokrišča	<ul style="list-style-type: none"> • narava v bližini naselja (23 %) • območje dnevne rekreacije (21 %) 	<ul style="list-style-type: none"> • ohranjanje kulturne dediščine (21 %) • izobraževalna vrednost (spoznavanje rastlin, živali, slanosti in polslanih okolij ...) (17 %) 	<ul style="list-style-type: none"> • narava v bližini naselja (21 %)
motivi za obisk zavarovanega mokrišča	<ul style="list-style-type: none"> • rekreacija (50 %) • opazovanje ptic in drugih živali (36 %) 	<ul style="list-style-type: none"> • mir (45 %) • lepa narava (39 %) 	<ul style="list-style-type: none"> • mir (47 %) • lepa narava (44 %)

Rezultati raziskave, ki je ocenila tudi uspešnost upravljanja zavarovanih mokrišč ob slovenski obali (Breg Valjavec in Polajnar Horvat 2011), so pokazali, da je učinkovito upravljanje med drugim posledica dobrega sodelovanja upravljavca z ostalimi deležniki, med katere spadajo sosednji uporabniki prostora, okoliška podjetja ter lokalne skupnosti znotraj in v okolici zavarovanega območja. Takšnega sodelovanja na vseh treh mokriščih primanjkuje. Tudi upravljanja zavarovanih območij v tujini kažejo na to, da je za uspešno in učinkovito upravljanje ključnega pomena tesna vpetost upravljavcev v lokalno okolje (Grozni Zeiler 2011). KP Strunjan je najmlajše upravljano zavarovano mokrišče, kar se kaže tudi v nekaterih odstopanjih od rezultatov glede na drugi dve območji, ima pa, po našem mnenju, že zaradi lege in raznolikega naravnega okolja, velike in še neizkoriščene razvojne možnosti. Prebivalci obalnih mest bodo ohranjeno naravno okolje tudi v prihodnosti, morda še bolj kot danes, potrebovali za dnevni oddih in rekreacijo, zato pričakujemo, da se bo pogostost obiskovanja še stopnjevala. Že pridobljeni podatki o pogostosti in motivih obiskovanja pa kažejo, da se domači obiskovalci zavedajo vrednosti ohranjenega okolja v vseh treh zavarovanih mokriščih.

6 Literatura in viri

- Abdullahi, M. B., Sanusi, S. S., Abdul, S. D., Sawa, F. B. 2007: Perception of support zone communities towards the conservation of Yankari Game Reserve, Bauchi State, Nigeria. *International Journal of Pure and Applied Sciences* 1-2. Delhi.
- Agresti, A. 2007: *An Introduction to Categorical Data Analysis*. New York.
- Balažič, G., Jurinčič, I., Sinkovič, L. 2011: Naravni rezervat Škocjanski zatok kot del integralnega turističnega proizvoda. Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji, Regionalni razvoj 3. Ljubljana.
- Bonin, Z. 2005: Koprskie soline v poročilih beneških uradnikov. *Kronika* 23-3. Ljubljana.
- Bonin, Z. 2009: Koprskie soline v zgodovinskih virih. Soline: ogrožena kulturna krajina. Koper.
- Bonnes, M., Passafaro, P., Carrus, G. 2011: The ambivalence of attitudes toward urban green areas: Between proenvironmental worldviews and daily residential experience. *Environment and Behavior* 43-2. Thousand Oaks. DOI: 10.1177/0013916509354699
- Brečko Grubar, V., Kovačič, G. 2011: Odnos prebivalcev Mestne občine Koper do Škocjanskega zatočka. Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji, Regionalni razvoj 3. Ljubljana.
- Breg Valjavec, M., Polajnar Horvat K. 2011: Upravljanje zavarovanih in/ali vodozbirnih območij obmorskih mokrišč Sečoveljske soline, Strunjanske soline in Škocjanski zatok. Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji, Regionalni razvoj 3. Ljubljana.
- Chiesura, A. 2003: The role of urban parks for the sustainable city. *Landscape and Urban Planning* 68-1. Amsterdam. DOI: 10.1016/j.landurbplan.2003.08.003
- Grozni Zeiler, K. 2011: Razvojna vloga zavarovanih območij v Sloveniji. Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji, Regionalni razvoj 3. Ljubljana.
- Jim, C. Y., Xu, S. S. W. 2002: Stifled stakeholders and subdued participation: Interpreting local responses toward Shimentai Nature Reserve in South China. *Environmental Management* 30-3. New York. DOI: 10.1007/s00267-002-2623-9
- Jurinčič, I., Popič, A. 2009: Sustainable tourism development in protected areas on the pattern of Strunjan Landscape Park. *Varstvo narave* 22. Ljubljana.
- Kolega, N. 2009: Medsebojno vplivanje kopnega in morja. Določanje stika med kopnim in morjem s pomočjo lidarskih in sonarskih snemanj. Doktorsko delo, Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem. Koper.
- Košmelj, K. 2007: Uporabna statistika. Medmrežje: <http://www.bf.uni-lj.si/agronomija/o-oddelku/katedre-in-druge-org-enote/za-genetiko-biotehnologijo-statistiko-in-zlahtnjenje-rastlin/statistika/uporabna-stat-2007.html> (20. 3. 2013).
- Medmrežje 1: <http://www.helsinki.fi/ckomulain/Tilastokirjat/09.%20Ristiintaulukko.pdf> (20. 3. 2013).

- Medmrežje 2: <https://www-304.ibm.com/support/docview.wss?uid=swg21479605> (20. 3. 2013).
- Medmrežje 3: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3088 (17. 9. 2014).
- Medmrežje 4: <http://www.parkstrunjan.si/index.php?page=static&item=58> (20. 10. 2014).
- Mozetič, B., Šalaja, N. 2002: Naravni rezervat Škocjanski zatok – oaza na pragu Kopra. Koper.
- Nagothu, U. S. 2003: Local people's attitudes towards conservation and wildlife tourism around Sariska Tiger Reserve, India. *Journal of Environmental Management* 69-4. London. DOI: 10.1016/j.jenvman.2003.09.002
- Obnova in ohranjanje habitatov in ptic v naravnem rezervatu Škocjanski zatok: poročilo za širšo javnost – Leyman s Report: LIFE00NAT/SLO/7226. 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Ljubljana.
- Özgüner, H., Kendle, A. D. 2004: Public attitudes towards naturalistic versus designed landscapes in the city of Sheffield (UK). *Landscape and Urban Planning* 74-2. Amsterdam. DOI: 10.1016/j.landurbplan.2004.10.003
- Smrekar, A., Erhartič, B., Šmid Hribar, M. 2011: Krajski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Georitem 16. Ljubljana.
- Sovinc, A. 2011: Oblikovanje modela za učinkovito upravljanje zavarovanih območij narave. Doktorsko delo, Fakulteta za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem. Koper.
- Učakar, T. 2009: Geografija naravnega rezervata Škocjanski zatok. Diplomsko delo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok. Uradni list Republike Slovenije 20/1998. Ljubljana.

7 Summary: The importance of coastal wetlands for the people of Slovene Istria

(translated by Primož Kovačič)

The municipalities of Koper, Izola, Ankaran and Piran cover 386.4 km². In 2012, 86,781 people lived in the area; population density was approximately 225 people per km², which is two times higher than the Slovene average. Slovenia's coastland is highly urbanized; therefore, in the narrow coastal belt population density reaches over 1,500 people per km². Only 12% of the coast is in its natural state. Within non-built-up coastal areas, the protected areas of Škocjanski Zatok Nature Reserve (ŠZNR), Strunjan Landscape Park (SLP) and Sečovlje Saltpans Landscape Park (SSLP) cover an area of around 13 km². The main purposes of all three natural protected areas are to protect the present status against possible devastating human impacts, and to preserve ecosystems and biodiversity.

Looking back to history, these low-lying, depositional parts of the Slovene coast had been transformed into saltpans already in the Roman Era. After the abandonment of salt making at the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries, the saltpans were progressively transformed back into salt or brackish coastal wetlands. A large part of the saltpans in the vicinity of Koper, Izola and Portorož was later turned into farmland and gradually built up. During the 1990s, the former saltpans and coastal wetlands that had undergone such intensive landscape alterations were recognized as important natural values in the region and were thus protected.

This paper discusses the role of three protected wetlands on the Slovene coast, namely ŠZNR, SLP and SSLP, in order to determine whether they play an important role as daily recreation and leisure time areas for the residents of the coastal municipalities, and whether they increase the overall quality of the living environment in the area. The survey was conducted in 2012 with the participation of geography students from the Faculty of Humanities, University of Primorska, as interviewers. We conducted 275 questionnaires among the permanent residents of the coastal municipalities. The survey consisted of nine semi-closed questions with a multiple answer option and an option to enter one's own choice, and semi-closed ranking questions. The data were analysed using descriptive statistics according

to the location of interviews, age-cohorts and municipality of the interviewers' permanent residence. Statistically significant differences between responses to questions among the above-mentioned variables were analysed by means of Pearson chi squared statistics with the significance level $\alpha = 0.01$, and also computed p -values were recorded. By means of analysis of adjusted standardized residuals in individual cells, we tried to establish locations of the highest statistical deviations within the studied contingency tables, also in those cases when the computed statistics for the entire table had not shown significant differences in responses. Values of adjusted residuals above 2 represent a statistically significant difference ($\alpha < 0.05$), and values above 3 are already a considerable deviation ($\alpha < 0.01$). 36% of the respondents were from the Municipality of Koper, 18% from the Municipality of Izola, 43% from the Municipality of Piran and 3% from the Municipality of Ankaran. The number of interviews was evenly distributed among the studied wetlands: ŠZNR (34%), SLP (31%) and SSLP (35%). Among the respondents, 40% were younger than 40 years and 14% were older than 60 years.

The results of the survey showed that the residents of the coastal municipalities support the protection of the coastal wetlands and are mostly satisfied with them being protected (82%). The main reasons for frequent visiting these wetlands are leisure time and recreation activities (38%). Most of the respondents recognize the positive impact of the protected wetlands on the quality of their living environment, but primarily due to their preserved nature (38%), peace (39%) and well-developed infrastructure. Awareness of the ecosystem functions and services of the wetlands is not the most important aspect. Respondents who are not satisfied either with the transformation of the wetlands into protected areas or with their physical regulation or management have often highlighted the possibility of tourism extension in these protected areas in the future. This can be explained by their understanding of nature protection primarily as a restriction of other land uses and as incompatible with the overall development of these areas. Given that the locals pay less attention to the wider environmental significance of the wetlands and are less aware of the opportunities that the protected areas offer, we believe that protected area managers should focus more on informing and involving the local population. This would provide benefits to both local managers and residents. The area of Strunjan Landscape Park is the youngest, which is why some of the results slightly differ in a negative way from the results obtained for the other two areas, especially regarding the satisfactory management of the area. Nevertheless, in our opinion this area has great development opportunities for the future due to its location and diverse natural environment. All the respondents agree that the protected coastal wetlands are worth visiting.